

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: *DUMINEC'A.*

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a:

Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl v. a.

Correspondentiele sé se adreseze Redactiune

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune a

TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.

Nr. 3440.

Pré onoratoriloru protopresviteri, inspectori de scóle si onoratei preotimi din dieces'a Aradului.

Când Domnulu si Mantuitorulu nostru Isusu Christosu a intreatu de trei ori pre Apostolulu Petru: „*Simone alu lui Ion'a iubescime?*“ la care intrebare respundindu Petru: „*Dómnne Tu tóte le scii, Tu scii cà te iubescu,*“ i-a replicatu Domnulu: „*pasce oile mele, pasce mielusieii mei,*“ a voitu a aretà nu numai insemnatatea cea mare a dragostei evangelice, de care trebue se fie insufletitu Apostolulu poporului; dar si detorintia ce o are fiecarele Apostolu de a-si manifestá si in fapta acea dragoste catra poporu, printr'o adeverata pastorire a turmei cei cuventatóre, prin nutrire poporului si mai alesu a tineretului, cu invetiaturi bune si folositóre.

Acésta mare si frumósa detorintia ce a impus'o Domnulu Apostoloru sei, de a invetiá poporulu, a trecut la toti càti au luat asupr'a-le sórtea apostoliei. Si fericite de acei apostoli cari i-si sciu impliní cum se cuvine acea detorintia, càci numai unii ca acei'a, sunt demni de frumosulu nume de pastori si parinti ai poporului, numai unii cá acei'a vor fi binecuvantati de Ddieu si de ómeni in viétia si dupa mórte, numai unii cá acei'a se vor chemá mari intru imperati'a lui Dumnedieu. Din contra vai de cei ce nu si-ar impliní acea mare detorintia cum se cuvine, càci unii cá acei'a nu sunt demni de frumosulu nume de pastori si parinti ai poporului, ér in locu de binecuvantare, i-si vor atrage asupr'a-le osend'a lui Dumnedieu si a ómeniloru, si mici se vor chiamá intru imperati'a lui Dumnedieu.

Din darulu lui Dumnedieu invrednicindu-ne si noi iubitorulu, a fi urmatori ai santiloru Apostoli ai Domnului, pastori si parinti ai poporului incredintiatu pastorirei nóstre, si nóua tuturoru de sus pana jos, ni se impune marea detorintia, de a ni aretà

dragostea nóstra catra Domnulu printr'o buna si parintésca pastorire a poporului, prin inzestrarea lui, ér mai alesu a tinerimei lui, cu invetiaturile de lipsa, cu invetiaturi bune si folositóre.

Acést'a o vom intielege si mai bine, daca vom socoti, cà precum turm'a cea necuventatóre are neaparata lipsa de buna paza si conducere, cá se nu se periclite: tot asemenea si turm'a cea cuventatóre si mai alesu tinerimea poporului, viitorulu bisericeii si alu natiunei nóstre, are neaparata lipsa de o buna pastorire si conducere, cá nu numai se nu se periclite, dar inea se si inainteze in tóte cele bune si folositóre, asecurandu-si unu viitoriu bunu, si ocupandu unu locu tot mai onorificu in societate. Si care alta pastorire séu conducere mai buna, ar potea ferí pre ómeni de pericóle, si i-ar poté ajutá la inaintare in cele bune si folositóre, decât inzestrarea loru cu invetiaturile de lipsa, cu invetiaturi bune si folositóre, cu invetiaturi prin cari s'au ridicatu si se ridica tóte popórale, la védia, onóre, bunastare, si alte asemenea conditiuni imbucuratóre.

Când vi amintimu acestea ve-ti intielege iubitorulu, cà o facemu nu numai cá se satisfacemu si noi acelei mari detorintie ce ni o impune chiamarea nóstra, dar si cá se ni implinimu si cea mai ferbinte dorintia a sufletului nostru, de a vedé si pre poporulu nostru pe calea invetiaturii, si prin acést'a pe calea inaintării si a progresului. O facemu din incidentulu inceperii prelegeriloru de scóla, cari dorimu se ieie unu avéntu imbucuratori, in tóte privintiele.

Precum se scie, dupa intocmirile nóstre, la 1-a viitórei luni Septemvre calendariulu nou, au a se incepe prelegerile, in tóte scólele nóstre confessionale din eparchie, si precum am aretatu mai sus, invetiamentulu poporului formându detorintia cardinala a chiamării nóstre, o detorintia de a carei implinire este strénsu legatu viitorulu poporului, viitorulu bisericeii si alu natiunei nóstre, si prin urmare si alu nostru: venimu si astadata a ve indatorá si sfatui pa-

rintesce, din tot sufletulu, se faceti tot ce se cere, tot ce se póte cá prelegerile sè se incépa punctualu, ér elevii se le cerceteze in tóta regul'a, pentru-cá asia invetiamentulu nostru poporalu se ieie unu sboru mai imbucuratoriu, pentru a ajunge se vedemu implinite tóte asteptarile nóstre in acésta privintia.

Pentru a vi inlesní modulu procederii, aflamu de bine a vi repeti si astadata, cele recomandate prin pastoral'a nóstra din 16. Augustu 1881. Nr. 1826, inca cu unele adaose, si anume :

1. Conform dispusetiuniloru din „normele pentru administratiunea invetiamentului“ §. 10 sè se faca de timpuriu conscrierea tuturoru prunciloru de scóla dela 6—12 ani, indetorati a cercetá scól'a de tóte dilele, si a celoru dela 12—15 ani indetorati a cercetá scól'a de repetitiune ; ér parintii, séu tutorii acoloru prunci se fie parintesce sfatuiti si admoniati dela diu'a inceperii prelegeriloru incolo a-si trimitte pruncii loru regulatu la scóla.

2. Pe diu'a de 1. Septemvre a. c. nou, tóte edificiele de scóla se fie bine grigite, si provediute cu tóte cele trebuintióse, precum : scaune, mese, table, mape, globuri si altele, pentru ca pre atunci sè se póta incepe prelegerile fara impedecare.

3. Preotii primescu insarcinare : ca in duminéc'a, ori serbatórea, ce premerge inceperii prelegeriloru dupa finirea servitiului divinu in biserica, se cuvinteze poporului despre folosulu invetiamentului, in sensulu celoru espuse mai sus. Dupa cuventare imbracati in ornatu bisericescu se mérga la scóla dimpreuna cu poporulu, unde vor face santirea apeii si a scólei.

4. Preotii primescu insarcinare : ca in septeman'a prima a inceperii prelegeriloru se cerceteze in tóta diu'a scól'a câte odata, pentru a se incredintia : daca invetiatorii tienu regulatu órele de prelegere, si daca pruncii indetorati au inceputu a cercetá prelegerile. Daca vor observá cá careva dintre prunci inca n'ar fi inceputu a cercetá prelegerile ; atunci preotii, ori vor chiamá la sine pre parintii acolor'a, ori vor merge pre la casele loru — ceea ce póte face preotulu in interesulu invetiamentului — apoi vor intrebá pre acei parinti de causele, din cari fii loru n'au cercetatu prelegerile, si observandu cá acele cause n'ar fi motivate — si cá acei parinti din nepasare si renitentia retienu pre fii loru dela scóla ; se-i sfatuiésca parintesce a-si trimitte pre fii lor la scóla, aretandu-li folósele scólei, si urmarile cele triste ale ne'nvetiaturei, ér daca nici dupa acésta sfatuire n'ar urmá a trimitte pre fii lor la scóla ; atunci se-i citeze inaintea comisiunei scolari, si se-i sfatuiésca de nou, pre langa acea admonitiune, cá daca nu vor ascultá, vor fi aretati dregatoriei politice spre a-i constrengre prin pedepse la implinirea acelei detorintie a loru.

5. Preotii vor repeti a cercetá scól'a si in a dóu'a septemana dupa inceperea prelegeriloru, si daca vor observá, cá careva parinti nici dupa cele dóue

admonitiuni din punctulu precedentu nu ar trimitte pre fii lor la scóla ; atunci cerendu dela invetiatoriulu consemnarea acolor'a, componenda dupa §. 15. din „norme,“ in contielegere cu comisiunea scolara o va transpune antistiei comunale, si va staruí pentru constrengerea acoloru parinti prin pedepse la trami-terea filorulu lor la scóla.

6. Tot asemenea vor purcede preotii in contielegere cu comisiunile scolare — si in a trei'a si a patr'a septemana, si mai departe, pana cand vor face, ca toti pruncii apti de scóla, se cerceteze prelegerile regulatu. Tóte cele pana aici au sè se intieléga si pentru pruncii dela 12—15 ani, adeca, pentru scól'a de repetitiune.

7. Unde numerulu prunciloru de scóla ar fi multu mai mare de 80, maximulu prescisu pentru o scóla, acolo preotulu cu comitetulu parochialu si alti fruntasi ai poporului, se staruie din tóte puterile cá sè se mai infintieze o scóla, capacitându poporulu despre nepretniutele folóse ale invetiaturii, convingându-lu cá scól'a e calea pre care putemu ajunge si noi, mai securu la bine si fericire.

8. Staruiti cu deadinsulu, cá chiar si scólele cu unu invetiatoriu, se aiba 6 clase séu despartiminte, si sè se propuna tóte obiectele, precum prescrie planulu de invetiamentu, nu numai cá se corespunda scopului ; dar si pentru-cá sutele de prunci, cari dorescu a merge si la scóle superióre din orasie, se nu fie siliti a intrá éراسi in scól'a elementara din orasiu ; ci deadreptulu in scólele medii, gimnasii séu reale, prin ce s'ar crutiá parintiloru spese de dieci de mii floreni, precum si grigi'a ce o au parintii, când i-si instraina pruncii in cea mai frageda etate.

9. Ingrijiti si de ameliorarea dotatiunei invetiatoriloru, cum si de regulat'a platire a acelei dotatiuni, pentru-cá asia si invetiatorii sè se póta dedicá cu tot deadinsulu frumósei loru chiamari, cum si, cá si densii se-si póta cresce familiile cum cere spiritulu timpului de adi, éراسi in interesulu nostru comunu.

10. Dupace astfeliu se va fi regulatu cercetarea scólei, urméza a se face ingrigire pentru cartile de scóla, fara care nu póte progresá invetiamentulu. Parintii prunciloru cu dare de mana sè se indemne a procurá insii acelea, cumperandu-le ei de a dreptulu, ori predandu pretiulu lor preotului, séu invetiatoriului, ca se-li procure densii ; ér pentru pruncii cei seraci si fara de medilóce se recomanda procurarea acoloru carti prin comitetulu parochialu, din fondulu scolariu ori din cass'a bisericeii.

In fine mai amintindu inca odata cá acést'a este chiamarea si detorinti'a nóstra cardinala, si cá este timpululu supremu, se ne cugetamu cu totii mai multu si mai seriosu ca pana acum la implinirea a-cestei detorintie, dela care depinde viitoriulu credintiosiloru nostri, si chiar viitoriulu clerului nostru, si asecurandu pre onorat'a nóstra preotime si invetia-

torime, că noi vom fi cu mare atentiune si asupr'a acelor'a cari sciu apretiui vócea timpului, aretata loru si prin sirele acestea, cum si asupr'a acelora, ce n'ar considerá acestea, si nu vom intrelasá a remunerá dupa putintia serviciile preotiloru si invetiatoriloru, cari se vor distinge intru promovarea invetiamentului, si recomandandu sè se faca tóte in cea mai buna contielegere cu invetiatorii, cu binecuventare archierésca catra toti, am remasu

A r a d u, 6/18. Augustu 1890.

Alu vostru tuturoru

de bine voitoriu :

Ioanu Metianu, m. p.

Episcopulu Aradului.

Ingrijirea de starea sanitara a poporului nostru.

Capitalulu principalu alu bisericeii romane i-lu constituiesc bratiile muncitóre ale obstei crestinesci. De aceea ne intristám când intre anii 1870—1880 statistic'a aretá, ca aceste bratie se imputieneaza si ne-am bucuratu in timpul dela anulu 1880 incóce, cand statistic'a ne arata o crestere progresiva a poporatiunii care constituiesc biserica romana.

La noi in genere nascerile astadi intrecu casurile de mórte; dar cu tóte aceste morburile ce se invescu in timpul de érna atât intre copii, cât si intre ómenii mari cu deosebire cam dela 1 Noemvre pana la sfirsitului lui Martie, ne inspira mare ingrijire. Aceste morburi sunt cu deosebire difteri'a si scarlatin'a intre prunci si aprinderea de plumani intre ómeni mari.

Langa acestea se mai adauge apoi faptulu, ca in multe locuri plugariulu nostru este reu nutritu si cu deosebire generatiunile tinere nu pot resistá cu destula fortia morburiloru numite mai susu.

Intre astfelu de imprejurari, a bisericii datoriinta si chemare este a desvoltá totu mai multa ingrijire intru a combate cauzele morburilor fisice inainte de ce ele se ivesc, ér dupa ce se ivesc a ingriji, cá credinciosii se aiba ajutoriulu medicalu trebuintiosu. In punctulu acesta inca in anii anteriori s'a tras luarea aminte a preotimei si invetiatoriloru nostri din partea Venerabilului Consistoriu prin unele circulare emise in acésta materie. Si constatám cu placere, ca multi dintre bisericianii nostrii din poporu au intielesu bine intentiunea Venerabilului Consistoriu si a Venerabilului nostru sinodu eparchialu. In urm'a staruintieloru acestoru ómeni conditiunile igienice ale vietii poporului s'au amelioratu.

Ceea ce s'a facutu in sa pana acum in acésta directiune nici pe departe nu este de ajunsu. Si deci biserica cá atare trebuie se dee mai multa importantia acestei cestiuini, si anume: se invetiam pe pruncii in scóla a ingriji de starea loru sanitara si se

invetiamu pe ómenii mari in biserica si in adunarile publice a da acestei cestiuini importantia ce ea o merita. In specialu se facem atentu poporulu asupra importantiei alimentelor, imbracamintei si locuintei in conditiuni igienice; ér cá se putem face acésta, trebuie se dăm totdeodata poporului possibilitatea de a-si cascigá mijlócele trebuincioase pentru a puté avea alimente nutritóre, imbracaminte corespundiátóre si locuinta in conditiuni igienice.

Possibilitatea pentru tóte acestea depinde dela o desvoltare mai repede si mai succésa a poporului pe terenulu economicu. Si anume trebuie, se ingrijim, cá poporulu se ridice productivitatea pamentului si se afe noue isvóre de venitu. Si in punctulu acesta s'a facut in timpul din urma unele progrese si anume: plugarii nostrii au inceput a lucrá pamentulu mai rationalu, ér unii invetiatori si preoti conscii de chemarea loru au inceput a cultivá cu succesu gradinile scolari, a provedé pre sateni cu oltoi nobili, a introduce pe o scara mai intinsa cultur'a legumelor, a cultivá albine si vermi de matase, si astfelu a pune la indemana poporului noue mijlóce de trai si noue isvóre de venitu.

Ceea ce in punctulu acesta este regretabilu, este imprejurarea, ca nu in totu loculu se procede astfelu. Suntu si astadi gradini si alte locuri cari reman neexploatate; ér cu acésta regretabila stare se ataca si nu se ingrijesce chiar starea sanitara a poporului.

De aceea intrunu timpu când lumea face mari progrese cu deosebire pe terenulu economicu, ai nostri toti cei chemati au o indoita indatorire a studiá si a gândi asupra modulului dupa care desvoltarea economica a poporului nostru se ia unu aventu cât mai succesu si cât mai repede, cá ast felu starea sanitaria a poporului se aiba la indemana in mesura suficienta tóte conditiunile igienice.

Scurta privire generala asupr'a literaturii patristice din restimpulu infloririi sale.

Literatur'a patristica luându-si inceputulu la finea secl. I-lea cu literatur'a parintiloru apostolici si aflându-se dela mijloculu secl. alu II-lea pana la finea secl. alu III-lea, in asia numitului restimpu apologetic-polemicu, intr'o stare de crestere si desvoltare continua a ajunsu in secl. alu IV-lea si in jumetatea prima a secl. alu V-lea la o inflorire fórte imbucuratóre, incát acestu restimpu cu dreptu cuvânt este cunoscutu in literatur'a teologica sub numele de „e p o c ' a d e a u r“ a literaturii patristice. In acestu restimpu de inflorire ni se presenta ea cá fórte desvoltata nu atât prin inmultirea ramuriloru séu a directiuniloru literare, prin numerositatea reprezentantiloru si clasicitatea lucrariloru lor, cât mai vörtosu prin impregiurarea, cá pe langa literatur'a bis. greca a inflorit fórte multu si cea latina, ba chiar si cea siriana, a produsu, cá nici odata mai nainte

si nici odata dupa aceea, nisce lucrări foarte nimerite; dezvoltându-se la resaritu inca si o literatura etiopica si armenica, ér la apusu urdindu-se celu putienu o literatura gotica.

Daca ne întrebam dupa caus'a unei dezvoltări atât de frumoase a literaturii patristice in restimpulu acest'a, apoi aflam, că ea zace pe de o parte in progresulu naturalu, ce a trebuitu se-l faca literatur'a in urm'a dezvoltării si avântului luat pana la finea secl. alu IV-lea, ér de alta parte in starea cea noua a religiunii crestine, că religiune de statu si dominanta. Prin acést'a cucerire a ajuns biserica crestina din imperiulu roman de atunci la starea de a cuprinde in sinulu ei cele mai alese puteri spirituale din intregulu imperiu, si de a dispune de mijlocele necesare pentru dezvoltarea precum a celorlalte ramuri ale vietii bisericesci asia si in specialu pentru inflorirea scientiei si literaturii teologice.

Si la espunerea acestui restimpu se va observá tot ordinea de pana aici. Literatur'a greca va ocupá si de astadata locul prim, pentru ca ea si in acest restimpu a ramasu predominantă, adeca a intrecutu atât calitativu cât si intensivu pe celelalte literaturi, fara exceptiune. La acést'a inflorire a ei au contribuitu foarte multu pe lângă momentele mai sus espuse inca si scólele teologice din Alexandri'a si Antiochi'a.

Scól'a teologica din A l e c s a n d r i ' a, drept-cá n'a mai capetatu pe unu alu doilea O r i g e n, cá capu alu seu, totusi se bucurá in secl. alu IV. si in jumetatea prima a secl. alu V. de unu renume mare, avându tot barbati renumiti cá invetiatori si povetnitori.

Scól'a din A n t i o c h i ' a, de si tinera in existenti'a ei, căci dupa cum se scie ea datéza abia dela finea secl. alu III-lea, se dezvoltá in decursulu secl. alu IV-lea astfelu, încât in jumetatea a 2 a acestui secl. si in cea prima a secl. alu V-lea are trecere mare inaintea lumii teologice.

Ambele aceste scóle se discreditara catra mijloculu secl. alu V-lea. Caus'a acestei discreditari a fost impregiurarea, că ele in acestu restimpu au luat o directiune divergenta, séu mai bine opusa, in teologie. Pe când cea alexandrina, calcându in urmele lui Origen, cultivá eseges'a alegorica si pe bas'a filosofiei platonice teologi'a speculativa; pe atunci cea antiochena cultivá eseges'a literala-istorica si teologi'a positiva. Scól'a alexandrina intoná foarte multu elementulu celu supranaturalu in teologie, ér in christologie unitatea persoanei lui Christosu, séu unirea celoru două firi a lui Christosu in o unica persoană ddieasca; scól'a antiochena din contra accentuá in teologie mai multu elementulu celu naturalu, manifestându o aplecare rationalistica, ér in christologie tendinti'a de a distinge cât se pôte de acuratu natur'a omenesca de cea ddieasca a lui Christosu. Din degenerarea aces-

toru directiuni opuse, si anume, din cea a scólei antiochene s'a nascutu Nestorianismulu, ér din cea a scólei alexandrine Monofisitismulu.

Unu numeru considerabilu de barbati se distinsera in biserica grecesca in acestu restimpu, cá reprezentanti ai scientiei si literaturii bisericesci, dintre cari cei mai de frunte sunt, in síru cronologicu, cam urmatorii: Istoricultu bisericescu Eusebie, episcopu in Cezarea Palestinei, s. Atanasie celu mare din Alexandri'a, s. Ciril, episcopu in Ierusalim, cei trei Capadocieni mari: Vasile celu mare, fratele seu Grigorie din Niss'a si Grigorie Nasianseanulu, conumitu si teologulu. Apolinariu, episcopu in Laodicea, carele mai târdiu a cadutu in eresie, Didim din Alexandri'a, Diodor din Tars, Macarie celu mare din Egipt, Epifanie, episcopu in Salamis (pe insul'a Cipru,) Ioan din Antiochi'a, conumitu Chrisostom séu gura de auru, Teodor, episcopu in Mopsuesti'a si fratele seu Polichroniu, episcopu in Apamea, Sinesiu din Cirene, mai târdiu episcopu in Ptolomais in Egipt, Isidor Pelusiotul, s. Nil celu mare, Ciril celu mare din Alexandri'a, si Teodorete, episcopu in Ciros, in Siri'a. Pe lângă acesti scrietori si invetiatori bisericesci de rangulu prim sunt inca foarte multi de rangulu alu doilea, pe cari ii trecem cu vederea. Unii dintre acesti reprezentanti enumerati au esitu din scól'a alexandrina, alti ér din cea antiochena. Sunt si de acei'a, cari in unele privintie au urmatu unei'a, in altele celelalte scóle; sunt in urma si de acei'a, cari nu s'au tînutu, nici n'au facutu parte, nici din un'a, nici din ceialalta scóla. Reprezentantii cei mai insemnati ai scólei alexandrine sunt: Eusebie, s. Atanasie, cei trei Capadocieni, Apolinar, Didim, Macarie celu mare, Sinesiu precum si Isidor Pelusiotul si s. Nil celu mare, in urma Ciril celu mare din Alexandri'a. Ér cei ai scólei antiochene sunt: Diodor din Tars, in Cilici'a, cu carele incepe pe de o parte renumele celu mare ér pe de alt'a directiunea cea pronuntata a scólei, Ioan Chrisostomul, conscolariulu seu Teodor din Mopsuesti'a, Polichroniu si in urma Teodorete, episcopulu din Cir.

Dr. Tr. Puticiu.

Raportulu generalu

al comitetului reuniunii femeilor romane din Aradu si provincia despre activitatea s'a din anulu 1889.

**Innalt pre Santite Domnule Episcopo,
Onorabila adunare generala!**

Comitetulu reuniunii instituitu de Onor. adunare generale inainte cu doi ani, — acum a două ora vine a-si dá séma despre activitatea sa dezvoltata si rezultatulu ajuns, in decursulu anului premersu care a fost anulu alu doilea alu constituirii definitive a acestei reuniuni.

Activitatea comitetului in decursulu acestui anu, a avutu unu cursu normalu, fara a intimpiná pedeci in continuarea afaceriloru sale. Intre imprejurarile date activitatea sa a fost restrinsa cu preferintia la atragerea publicului si in specialu a dameloru nostre române pentru inbratiosierea acestei intreprinderi, a carei scopu de a instítuá cátu se póte mai grabnicu o scola romána mai superioara de fete cu internatu, nu se mai pote dice cá ar fi numai folosítóre, — dar intra imprejurarile de astadi si pentru acest tienut este o necesitate imperativa, de care nu putem abdice pâna tienem la viati'a, fara de a recede si de la drepturile si datorintiele inpuse, pentru conservarea si inantarea individualitatii nationale a poporului nostru romanu ; — pentru cá inaintarea cea repentina a timpului pre tóte terenele culturali, economice si sociali a fost pentru neamulu nostru o surprindere, si ne-a aflatu cu totulu nepregatiti pentru de a poté tiené cursu cu celealalte popora Europene, cá-ci abstragand cá am fost unu poporu seracu fara averi si comori ereditate de la parinti si stramosi, dar ni-a lipsit si poterile spirituali pentru de a creá asiediaminte mai inalte de cultura si inaintare ; si ce avem astadi mult putien, numai munciei, sudórei si indemnului celui bun a poporului nostru este de a se atribuí.

Generatiunei de astadi in sa i-a remas datorintia a tiené cont de starea faptica, a supliní defectele trecutului, prin interesare si ingrigire de a creá institutiuni de cultura, cari au se puna o basa solida la inaintarea si progresarea generatiunei venitóre paralelu si in consonantia cu spiritulu de conservarea némului si individualitatii nationali, si pentru de a-se poté afirmá ca poporu de viatia radicat pre unu nivou destulu de solid pentru a tiené concurentia in scopulu de cultura si civilisatiune cu celealalte popore conlocuitoare.

Institutiunea intentionata de reuniunea nostra are chieamarea a ne sporí numerulu femeiloru cu educatiune de caractere firme, econome bune si crestine devotate besericeii si némului nostru, socii si mame bune atât pentru familia lor proprie, cât si in genere pentru conservarea nationala a neamului nostru romanescu ; — si cu cât acésta reuniune va fi mai mult spriginita si inbratiosiatá in intreprinderile sale, cu atât ne vom apropiá totu mai multu, si mai tare de scopulu urmaritu care este : activarea scólei cu internatulu indicat.

Acestea vederi le-a avutu comitetulu nostru, cand atât pre cale privata cât si pre calea publicitatii a emis reclame catra publiculu si in deosebi catra damele nostre române, pentru de a-se inscrie, si a indemná si alte dame romane la inscriere de membre la acesta reuniune pentru cá desi bagetele sunt singuratecele sume cu cari au a concurge ca membre, dar prin sporirea numerului membriloru sumulitiele acestea totu crescú, si tote la olalta potu produce o summa considerabila, pentru promovarea scopului doritu ; —

dar abstragând de la castigulu materialu, nu se póte desconsiderá nici castigulu moralu produsu prin intrunirea si consolidarea femeilor române pentru viatia sotiala si in scopulu realisarii dorintiei atât de semtite cum este intentionat'a scóla de fete cu internat.

Castigulu materialu ce ni-lu presinta comitetulu cá resultatu alu activitatii sale din anulu trecutú, de si este modest, totusi considerand greutatile inceputului si cá fiind acésta intreprindere o idee noua, care anca n'a potutu strabate si cu atât mai pucin a potut prinde radecini de viatia in tóte páturile societátii este satisfacatoriu ; pentru cá comitetulu a purcesu si cu multa precautiune si intre actualele imprejurari economice a aflat de bine a nu octruá poporului si intelegintiei astfelu de sarcini cari cu greu le-ar poté suportá. — Aci si-afila esplificare si imprejurarea cá balulu planisatu pre érn'a trecuta din motivu cá in Arad sau mai arangiatu si alte doua baluri, romane, nu sau tienut, rezervand acea petrecere sociala pentru ocaziunea dilei de astádi ; si pentru bun'a reusita a aceleia, comitetulu a facut tóte dispositiunile posibile ca publiculu romanu se póta participá in numeru cât se póte de mare si cu sacrificii cât mai modeste.

De si din motivele espuse la sporirea capitatului in decursulu acestui anu a contribuitu numai tasele membriloru si contribuirile binevole, — totusi abstragând de la spesele estraordinari celea avute, capitallulu si averea reuniunei in anulu trecutú s'a sporitu cu 465 fl 63 cr. ceea ce areta unu interesu progresivu din partea publicului romanu facia de scopulu acestei reuniuni.

Premitiend acestea, presentám Onor. adunári si ratiotiniulu comitetului de pre anulu 1889. censuratu si aprobat si din partea comisiiuni supraveghietóre.*)

Din resultatulu acestui Ratiotiniu se vede, cá afara de summ'a votata in bugetulu Vener. Consistoriu din Arad, Activa reuniunei ca atare este de 4522 fl. 77 cr. v. a.

In decursulu anului comitetulu a tienutu 4 siedintie ordinare si 2 estraordinare ; a emis provocári pentru inscrierea de membri noi si incasarea taselor ; — totu in decursulu anului de si cam tardíu, sau susternutu suplementulu de statut innaltului guvernú pentru luare la cunostintia.

Numerulu membriloru reuniunei, fundatori, pre viatia si acelorú cari si-au implinitu deobligamentulu solvirei taxelorú se reasuma in urmatórele :

1. Membrii fundatori	2
2. Membri femeesci pre viatia	25
3. Membrii ordinari	95
4. Membrii ajutatori si bine facatori	47
5. Membrii barbatesci pre viatia	6
sum'a	175

Astfelu membri cu vot decisivu pentru adu-

*) Urmeza in nrulu proximu al foei.

narea generala pre acestu anu sunt 122, ca membri Fundatori pre viatia si ajutatori.

In fine dupa ce president'a reuniunii alésa in adunarea generala din anulu trecutu Domn'a Ann'a Peteo, din Consideratiuni familiari in decursulu anului a recesu de la postulu de presidenta, comitetulu si-a continuatu afacerile sale fara intrerumpere si sub presidiulu Domnei vicepresidente Aureli'a Belesiu.

In urm'a abdicerei indicate, mai susu, Onor. adunare va avé a-se ocupá si de asta data cu intre-girea comitetului adeca cu alegerea de presidenta si alegerea unei membre in comitetu, pre restulu de unu anu alu ciclului presinte.

Din siedinti'a comitetului tienuta la 10 Inniu st. nou 1890.

Aureli'a Belesiu, m. p.
v. pres.

Petru Trutia, m. p.
secretariu.

Program'a

scólei superióre de fetitie a reuniunii femeilor romane din Arad si provincia.

I.

1. Reuniunea femeilor romane din Arad si provincia cu 1 Octom. 1890 st. n. deschide in Arad o scóla superióra de fete gr. or. romana de siese (6) clase cu limba de propunere limb'a romana, care este imbinata cu internat si in care se vor propune obiectele de invetiament prescise in legea de instructiune cu adausulu, ca prelanga acele obiecte se va mai propune: limb'a germana, limb'a franceza, piano si lucru de mana, in estensiunea recerintieloru pretinse de trebuintiele vietiei nóstre sociale.

2. Instructiunea in cele 4 clase inferióre se va predá dupa planul de invetiament edat de Consistoriulu eparchialu din Arad, ér in cele 2 clase din urma dupa planulu prescis de lege.

3. Corpulu didacticu alu acestei scole se va compune: din un'a invetiatória, ca directora, un'a a dóua invetiatória ordinaria si din mai multi membri angajati ai corpului didactic dela institutul pedagogico-teologic.

4. Instructiunea in limb'a franceza si piano se va provedé prin institutori speciali.

II.

5. In acést'a scóla se vor primí eleve, cari au ajunsu etatea de 8 ani si au absolvatu celu pucinu dóue cursuri ale scólei elementare poporale; — elevele, cari se vor presentá — vor depune unu esamenu de primire si se vor impartí in clase dupa rezultatulu obtienutu.

6. Elevele acestei scóle pot fi interne si externe.

7. Internatulu se va elocá in localitatea scólei, si sub supraveghierea comitetului reuniunii si a consistoriului eparchialu gr. or. roman din Arad.

8. Elevele interne vor avea intrég'a provedere in institut.

9. Modulu de viétia in institutu se va regulá conform recerintielor higienice prin unu regulament de casa.

III.

10. Elevele din internatu au a solví pentru didactru, instructiune din studiile ordinarie, precum si pentru intrég'a provedere si ingrijire din internatu o taxa anuala de 200 floreni, care este a se solví in 4 rate egale, si adeca: la 1 Octomyre 50 fl., la 1 Ianuarie 50 fl., la 1 Martie 50 fl., si la 1 Maiu asemenea 50 fl., — elevele estranee au a solví unu didactru lunariu de 2 fiorini solvindi in fiecare luna anticipative.*)

11. Acele eleve, cari vor luá instructiune din limb'a frencesa si piano, afara de taxele si didactru de mai sus au a solví pentru fiecare studiu din aceste câte 2 fiorini la luna.

IV.

12. Elevele, cari se vor insinuá la acestu institutu, vor avea a fi provediute cu tóte cartile de lipsa, cu requisite de scrisu si desemnu, precum si cu requisitele de cusutu si lucru de mana; — ér celea din internatu au se fie provediute cu:

- a) unu tiolu pe salte (matratiu)
- b) o cuverta de pat (covoru)
- c) 2 perini
- d) 4 fetie de perini
- e) unu tiólu séu ploponu de acoperitu
- f) 4 lepedée
- g) 6 stergarie
- h) 6 salvete

i) cutietu, furchitia, linguritia, unu paharu, unu lucru de spalatu, un'a perie de dinti, unu sapunu si doi pepteni.

l) Afara de aceste schimburile séu albiturile trebuintióse din fiecare câte $\frac{1}{2}$ de tutietu, precum si cu incaltamiintele si imbracamintele superióre trebuintióse.

13. Elevele, cari se presinta au a produce a-testatu dela scól'a anterióra.

V.

14. Insinuarile se pot face pana la 1 Octom. st. n. 1890. la directiunea scólei superióre gr. or. romane de fete in Arad: cas'a cea nóua diecesana din piéti'a „Tököly.“

Din siedinti'a comitet. reuniunii femeilor romane din Arad si provincia tienuta la 30. Iuliu st. n. 1890.

Aurelia Belesiu, m. p.
presidenta.

Petru Truti'a, m. p.
secretariu.

Nr. 3153/1890.

Se apróba din partea Consistoriului cá senatu de scóle.

Arad, din siedinti'a consistoriala tienuta in 23. Iulie (4. Augustu) 1890.

Din incredintiarea Présantiei Sale Domnului Episcop diecesanu:

I. Goldisiu, m. p.
protosincelu.

*) Vedi si avisulu II. din varietáti.

D I V E R S E.

* *Personalia*. Il. S'a Inaltu P. S. D. episcopu diecesanu Ioan u Metianu eri cu trenulu de sera a cale-toritu la Budapeste pentru ca se partecipe la siedintiele fondatiunei Gozsdu.

* *Avisu*. — Inscrierile la seminariulu diecesanu din Aradu se vor efeptu' in dilele: 1. 2. si 3. Septemvre calendariulu nou anulu curentu in órele dela 8—12 inainte de amédi; ér esamenele de repetitiune si esamenele supletorie se vor tiené in numitele dile in órele dela 3—6 dupa amédi. Prelegerile se vor incepe in 4. Septemvre cal. nou a. c. — Aradu, 10/22. Augustu 1890. — *Directiunea seminariului diecesanu din Aradu*.

* *In diu'a schimbàrei la facta*, ca si diu'a nascerei Maiestàtii Sale imperatului si regelui nostru *Franciscu Iosifu I*, Ilustritatea Sa Inaltu Prea Santitulu nostru domnu episcopu Ioan u Metianu, a celebratu sant'a liturgia in biseric'a romana din locu asistatu fiind de catra Rvds. dd. Iosifu Goldisiu protosincelu, Moise Bocsianu protopresviteru, mai multi preoti si protodiaconulu Ignatie Pappu. In decursulu s. liturgii s'au inaltiatu rogatiuni fierbinti catra atotpoterniculu pentru sanatatea si indelungat'a viatia a bunului monarchu si a intregi case domnitorie.

* *Introduceri*. Esc. Sa Inaltu P. S. D. *Mironu Romannu* a binevoitu a introduce pre parintele Ioan u Papiu de protopresviteru alu tractului Sibiului, ér vacantulu protopresviteratu alu Devei l'a concediutu spre administrare parintelui protopresb. alu Iliei Avramu Pecurariu.

* *Avisu*. Din partea comitetului reuniunei femeiloru romane din Aradu si provincia suntemu inpoterniciti a aduce la cunoscenti'a tuturoru celoru interesati cà in internatulu scólei de fete, ce se va deschide la 1. Octomvre n. a. c. se facu si inlesmirile possibile, anume pentru parintii, cari ar aduce doue fete in internatu se solvesce lunariter nu 40 fl. ci 35 fl., ér pentru cei ce ar aduce 3 fete, tax'a lunara este 50 fl.

* *Denumiri*. Dupre cum suntemu informati, comitetulu reuniunei femeiloru romane din Aradu si provincia a angagiatu si denumitu provisoricu la scól'a s'a de fetitie pre Dn'a invetiatorésa din Buteni Mari'a Popoviciu de invetiatorésa dirigenta, ér pre dsiór'a Octavi'a Stolojanu din Lugosiu de invetiatorésa ordinaria. Felicitàmu pre comitetu pentru acést'a alegere succésa si gratulàmu nou-aléseloru, poffindu-li tarie sufletésca pentru cà se póta realisá sperantiele cele mari, ce le ascépta parintii dela acést'a noua santinela culturala romanésca!

* *Unu specificum contr'a tusei*. Nu numai la famili'a mea, fara si la scolari mei — scrie unu invetiatoriu — mi-à succésu prin unu medilocu (mejilocu) simplu si lesne a curá nu numai tus'a simpla, fara chiar tus'a séc'a in putiene dile. La tus'a séca se cam dice, aceea trebue se-si urmeze calea sa, pana ce trece de sine. Esperintiele mele inse contradiecu acestei sustieneri (presupuneri). Mediloculu meu e simplaminte un thea de paie

de ovesu; acést'a se prepara in urmatoriulu modu: se taie paie uscate, curate de ovesu, maruntu si acestea se ferbu cu cev'a apa, pana se forméza o zama incàtv'a mai limpede cà si cafeu'a négra; i se adauga cev'a zaharu se i-se ieie gustulu celu secu (lihodu). Tus'a neplacuta se pérde déca luamu diminéti'a si sér'a câte o fingea (séu paharu) din mediloculu (medicamentulu) acést'a simplu, in 2 pana 3 dile. Acést'a thea mai are si acea preferintia fatia de alte theiuri cà se póte folosi de ómeni de ori ce etate. Si chiar contr'a chatarului de gâtlejiu séu capului de gâtlejiu se póte folosi cu succésu.

* *Fructe (póme) fórte mari* se potu produce prin acea, cà nu lasamu pómele se spânzure in josu, fara le indreptàmu in susu. Acést'a se face in urmatoriulu modu: séu legàmu fructulu când e inca tineru si stà inca verticalu pe ramura de acést'a, cà se-si tiena positi'a, deslegàndu séu mai bine disu slobodindu din când in când legatur'a, cà se nu taie in fructu; séu sprijinimu fructulu cu o scânduritia ce o prindemu cu cuie de unu paru, ce este a-se implantá in pamentu sub créng'a cutare, cà fructulu se póta jacea cât se póte de orizontalu.

* *Multiemita publica*. La apelulu facutu de comunitatea bisericésca ort. rom. din Jabbar, — pentru oferte benevole pre sém'a continuarii a zidirii bisericii d'acolo. — (Continuare.)

Cu lista a 103-a colectante Dlu Paulu Iancu parochu ort. rom. in Obad, s'a incassat 3 fl. 30 cr. v. a. Dlu P. Iancu preot a contribuit cu 50 cr., cu tasul s'a adunat 1 fl. 60 cr. Vasa Jenasel cu 30 cr., Ignatiu Siosdean cu 30 cr., Nicolau Siosdeanu si Longin Baba cu 20 cr. ér Trifu Dragoin si Nica Siuran câte cu 10 cr.

Cu lista a 108-a, colectante Dlu Ioanu Simu invet. si redact. la „Pedag. rom.“ in Recitia-montana, s'a incassatu 4 fl. 65 cr. v. a, Dlu I. Simu invet. a contribuitu cu 20 cr. Baltazar Iosifu cu 1 fl., Ioanu Manciu cu 50 cr., Ioanu Stoica, preotu cu 50 cr., Cristoiu Ion si Nicolae Marta câte cu 30 cr., Pervu Ioanu, Antoniu Arjocá, G. Barbu, G. Fratila, George Negru, George Craiovan, câte cu 20 cr, George Bobosiu, Vasile Greabu, Adam Ilie, Vasile Stancovicu, Alex. Strain câte cu 10 cr. ér Iosif Gavrilovicu cr 5 cr.

Cu list'a a 109-a colectante Dl. Lazar Balean preotu ort. rom. in Dognecea, s'a incassat 10 fl. 36 cr. v. a. Dlu L. Balean preotu a contribuitu cu 1 fl., cascada s. bisericii cu 1 fl. 36 cr., Costa Tisimonariu cu 2 fl., socia lui Catarina cu 1 fl., Pavel Limba invetiatoru cu 50 cr., Constantin Muntean si Alexa Balatescu câte cu 50 cr. Const. Blidariu cu 40 cr. Ioanu Popovicu am-ploiat si Petru Popescu comerciant câte cu 30 cr. Dumitru Muntean cantor, Ioan Ponorau, George Ponorau si Ioan Isvernariu câte cu 20 cr., ér Nica Babescu, Simeon Potocean, Petru Vinulescu, Ioanu Preda, Stefan Ponoran, Const. Velceleau, Pavel Olariu, Mihaiu Patisihan, George Muntean, George Berlean, Lazar Suha, Simion Muntean, Ioanu Caputan, Bardec Aureliu George Fargosiescu, Teodoru Stoianovicu si Alex'a Tomba câte cu 10 cr.

Cu list'a a 110-a colectante Dl. Petru Popovicu parochu ort. rom. in Ciclova-montana, s'a incassat 9 fl. 20., v. a. Dlu P. Popovicu preotu a contribuitu cu 1 fl., cu tasulu s'a adunatu 6 fl., Nicolae Baiasiu invet. si George Perian comere. câte cu 50 cr., Ioanu Jumanca cu 60 cr., Mihaiu Stoia cu 40 cr., si Ioanu Miu cu 20 cr.

Cu list'a a 116-a colectante Dlu Lazaru Venet epitropu in Lugojelu, s'a incassatu 2 fl. 40 cr. v. a. casada s. biserici a contribuitu cu 1 fl. 20 cr., ér mai multi locuatoriu cu 1 fl. 20 cr. — (Va urmá.)

Nr. 612/1890.

EDICTU.

Anastasi'a Adrian'a Manziarly, care a parasitu cu necredintia pe sociulu ei legiuitu Andreiu Reitzer, — sí a carei ubicatiune e necunoscuta, se provoca, cá dela prim'a publicare a acestui edictu in restimpu de trei luni, se se presenteze la oficiulu protopopescu alu Aradului cu atat mai adinsu, cá-ei la din contra se va resolví procesulu divortíalu susceptu de Andreiu Reitzer sí in absinti'a ei.

Aradu, 3/15. Augustu 1890.

Moise Bocsianu, m. p.
protopopulu Aradului.

Concursu.

Din caus'a etáti inaintate, cerendu aici veteranulu nostru invetiatoriu Vichentie Cernetiu din **Mosniti'a**, unu invetiatoriu suplentu langa sine, pre langa un'a jumătate din salariulu invetiatorescu care jumătate ajunge la 200 fl. pe anu, apoi quartir si lemne de incaldit, se provoca deci preparandii cari ar dori a reflectá la acelu postu, se-si insinue aici recursele loru cuviinciosu instruite, pana la **8/20 Septembrie**.

Arad, in 8 20. August 1890.

Consistoriulu diecesanu.

—□—

Devenindu vacantu unu stipendiu anualu de 120 fl. din fondatiunea „**Fauru**“ din **Oradea-mare**, — pentru care, prin acést'a se publica concursu, indreptatiti fiind a recurge studintii gr. or. de nationalitate romana, cari frecuentéza vreunu gimnasiu publicu, academiá séu universitate, scóle reali superióre, tehnica, politehnica séu institutu teologicu-pedagogicu.

Preferintia au recurentii din famili'a Faur respective Poynar fara privire la clasele in cari studieza.

Competintii au a produce:

- carte de botez;
- certificatu despre seracia;
- testimoniu cu calculu eminentu despre progresulu facutu in anulu precedentu;
- certificatu despre starea sanitaria si portare morala.

Era cei ce dorescu a-si vindicá preferintia, au a-si documentá si derivatiunea dela famili'a fondatorelui.

Recursele astfelii instruate sunt a se substerne la Venerabilulu Consistoriu gr. or. rom. in **Oradea-mare** pana la **3/15. Septemvrie 1890**.

Aradu, din siedinti'a consistoriala tienuta la 23. Iulie (4. Agust.) 1890.

Ioanu Metianu, m. p.
Episcopulu Aradului.

—□—

Pentru postulu invetiatorescu devenitu vacantu in urm'a mortii invetiatorului **Ioachim Murgu**, dela scól'a I. veche din **Siclau**, se publica cu acést'a concursu cu terminulu de alegere pe Duminec'a din **9/21. Septemvre c.**

Emolumintele sunt: 1) Salariu in bani gat'a 360 fl. 2) Cortelu corespundietoriu si gradina de legumi. 3) 7 orgii de lemne din cari are se se incaldiesca si sal'a de invetiamentu. 4) Pentru servitoriulu 20 fl.; diurne la conferintie 10 fl.; scripturistica 5 fl.

Pentru recurenti se stabilescu urmatórele conditiuni:

a) se posiéda esamenu de cualificatiune pedagogicu de frunte adeca: de cl. I; ori eventualu se produca atestatu dela Ven. Consist. diecesanu, cumca pe terenulu pedagogicu in praxa au doveditu cá sunt binemeritati,

b) vor fi preferiti acei individi cari pot dovedi in modu autoritativu cá au deplina desteritate in cunoscintia noteloru,

c) A se presentá in biserica la vre-o Dumineca ori serbatóre spre a aretá desteritatea in cântu si tipicu.

d) Petitionile instruite conform conditiuniloru de sus, recurentii au de a-le substerne Prea Onoratului Dnu protopresviteru si inspectoru scolaru cercualu Petru Chirilescu, in Kétegyháza comit. Békés pana cu 2 dile inainte de alegere.

Datu in siedinti'a Comitetului parochialu tienuta la 29. Iuliu 1890.

Ioanu Codreanu, m. p.
presied. com. par.

Stefanu Capra, m. p.
not. comit. parochial.

In contielegere cu mine: **PETRU CHIRILESCU, m. p.** protopresviteru insp. scol.

—□—

Pentru ocuparea postului docentialu la scól'a I confesionala gr. ort. din comun'a **Iancahid**, ppviteratulu B.-Comlosiului, cottulu Torontalu se escrie concursu cu terminu de alegere **30 de dile dela prim'a publicare**.

Emolumintele anuali sunt: 400 fl v. a., pentru scripturistica 6 fl. pentru conferintia si reuniune 15 fl. 7 orgii de paie din care are a se incaldi si scól'a, si quartiru in natura. Aspirantii la acestu postu sunt avisati a-si instrui recursurile conform Stat. org. si adresate Comitet. parochialu a-le transmite Pré Onor. Domnu Paul Miulescu, protopresviteru si inspectoru de scóle in Nagy-Kómlos, si a se presentá nainte de alegere in carev'a Dumineca séu serbatóre in biserica spre a-si aretá desteritatea in cantare si tipicu.

Iancahid, 1. Augustu 1890.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **PAUL MIULESCU, m. p.** protopresviteru si insp. scol.

—□—

Se escrie concursu pe statiunea de invetiatóre din **San-Nicolaulu mare**, comitatulu Torontalului.

Conditiunile sunt: 1. Salariu anualu 400 fl. si anticipando in rate lunare solvitu, in locu de cortelu 50 fl. eventualu in natura, 2 orgii lemne de focu pentru sine. 2. Dela recurente se pretindu: a) Se fie de religiunea gr. orientala; b) absolvarea pedagogiei pe langa esamenu de cualificatiune cu sporiu bunu din limb'a materna si cea magiara; c) in prim'a linie morala nepatata apoi desteritate perfecta in propunerea lucrului de máná; d) capacitate de a propune cântarile rituale si nationale. 3. Recursele sunt a se tramite subscrisului in Nagy-Szent Miklós, (Torontál megye) pana la **19/31 Augustu a. c.** in carea di se va tiené si alegerea.

San Nicolaulu mare, 10. Augustu n. 1890.

Svet. Petroviciu, m. p.
vicariu protop. cá presiedinte.

—□—